

Etica în teologia creștină

Eugen Ioan SAVIN

Facultatea de Informatică Managerială, Universitatea Româno-Americană

Bulevardul Expoziției 1B, București 012101, România

Abstract

In this essay I wanted to set out Nietzsche's basic ideas in his conception of Christian morality, doubled by multiple examples from classical philosophy. Through this paper I will comment on the link, in our case a weak one, between the purpose of ethics and the morality we mentioned, in the light of the results set out in the writings cited below.

Cuvinte cheie: ethics, philosophy, moral, virtue

Introducere

Pentru a putea porni o discuție asupra eticii, în primul rând, trebuie să precizăm ce înțelegem noi prin etică. Pentru lucrarea curentă, am ales o definiție dată de Aristotel în Etica Nicomahică:

„Tema noastră, întrucât orice cunoaștere și voință țintește spre un bine, [...] să arătăm ce trebuie să considerăm ca fiind binele [...] Asupra numelui sunt aici, se vede, cei mai mulți de aceeași părere : fericire o numesc” (Aristotel, Etica Nicomahică, 2003). Pornind de la această definiție, ne propunem să răspundem la următoarea întrebare : Este moralitatea creștină în detrimentul fericirii omului?

De ce am ales tocmai această definiție ? Etica Nicomahică este considerată a fi una dintre cele mai importante opere filosofice ale istoriei, având o influență puternică asupra Evului Mediu European, devenind una dintre lucrările de bază ale filosofiei medievale.

Prin urmare, a devenit indirect necesară în dezvoltarea tuturor filosofiilor moderne, precum și a dreptului și teologiei europene, fiind citată în multiple lucrări aparținând acestor domenii. În Evul Mediu, a apărut o sinteză între etica aristotelică și teologia creștină, în Europa, introdusă de Albertus Magnus, numit și Saint Albert the Great (CUNNINGHAM, 1969), unul dintre primii filosofi ai creștinismului, și cel mai prolific scriitor al secolului său (<https://www.britannica.com/biography/Saint-Albertus-Magnus>, n.d.).

Moralitate și Etică

Pentru o mai bună înțelegere a temei discutate, se cuvine a da o definiție clară a conceptului de moralitate a sclavilor (aceasta fiind denumirea dată de către Nietzsche moralității creștine, denumire pe care o voi folosi în continuare în lucrare) și a arăta modul în care aceasta ia naștere.

Aceasta se referă la un anumit cod moral născut din resentimentul sclavilor față de stăpânii acestora. „Răscoala sclavilor în domeniul moralei începe prin faptul că însuși ‘le ressentiment’ devine creator și generator de valori: anume resentimentul unor anumite ființe cărora adevărata

reacție, adică fapta, le este interzisă și care numai printr-o răzbunare imaginară încetează să fie nocive” (Nietzsche, Genealogia Moralei, 2006).

Ce este resentimentul ? „Resentimentul este interdicția supremă pentru cel bolnav – răul lui suprem: din păcate, și aplecarea lui cea mai firească” (Nietzsche, Ecce Homo, 2020).

De aici se poate înțelege cu ușurință că acest tip de morală ia naștere dintr-un sentiment ostil al celor supuși față de stăpânitorii lor, care sunt văzuți ca fiind slabi, inferiori, răi, urâți și demni de dispreț prin comparație. În vremurile grecilor antici, a fi bun, frumos, puternic, superior și demn de respect însemna a deține averi, a fi un om nobil, cuceritor și a trăi pentru tine în scopul fericirii proprii. Foarte important ar mai fi de menționat că sclavii, în perioada antică, în societatea romană, erau folosiți și pe post de divertisment, aceștia fiind aruncați în arene pentru a se lupta între ei până la moarte, în scopul distracției publicului format din oameni liberi, muncitori și oameni nobili, adică stăpâni (Platon, 2010). Sclavii, dorind a se considera buni și dreپți, au întemeiat un nou set de valori morale, respectiv ce considera Nietzsche a fi moralitatea sclavilor, susținând că aceștia, de fapt, sunt buni și dreپți deoarece îndură și se lasă persecutați de către stăpâni, considerându-și pasivitatea și slăbiciunea ca fiind valori, pe stăpânii lor, în cele din urmă, numindu-i răi, tirani, cotropitori și egoiști.

După cum bine se știe, pe aceeași bază s-a născut și ce recunoaștem astăzi ca fiind creștinismul, această religie care dictează binele și dreptatea ca fiind de partea celor care se lasă stârpiți și subminați, de partea mieilor, de partea celor pioși și supuși unui Dumnezeu, considerat de aceștia ca fiind stăpânul din lumea „de dincolo”, această lume fiind tărâmul unde aceștia vor fi răsplătiți pentru împotrivirea față de plăcerile trupești, pământene (Nietzsche, Știința voioasă – Cartea I). Un model în ceea ce privește plăcerile, dar pe care eu îl consider corect, îl putem găsi în epicureism : „Este imposibil să trăiești o viață plăcută fără să trăiești cu înțelepciune și onorabil și drept și este imposibil să trăiești cu înțelepciune și onorabil și drept fără să trăiești plăcut.” (Epicur) – plăcerea deci nu este un simplu bun, ci o devenire:

„Da, sunt mândru să înțeleg caracterul lui Epicur altfel decât poate toți ceilalți și să mă bucur de fericirea după-amiezii antichității în tot ceea ce aud și citesc despre el” (Nietzsche, Știința voioasă – Cartea I) (asupra naturii filosofiei/stilului epicureic).

Nietzsche sugerează, pe baza analizei, că moralitatea creștină este imanent structurată ca o formă de moralitate a sclavilor. Moralitatea sclavilor depinde de o dispoziție fundamentală a resentimentului - resentimentul, înțeles ca o trăsătură de caracter de bază, mai curând în modul în care poetul John Milton a caracterizat-o, ca un sentiment de „merit al vătămaților, îndreptat către stăpâni, care realizează o răzbunare imaginară prin judecarea acestora” (Bernd Magnus, 1996).

Prin urmare, ajungem la concluzia că însuși creștinismul este dovada clară a existenței moralității sclavilor, iar că aceasta vizează împotrivirea față de plăceri și promovează auto schingiuirea trupului în scopuri divine ce nu țin de lumea reală, adică cea perceptibilă, ci de una fantasmagorică, patronată de un anume stăpân bun și drept, anume Dumnezeu, iubitorul și ocrotitorul mieilor, adică al celor pioși. Această auto direcționare a moralei ce se presupune a fi o formă de abstenență merge împotriva naturii umane, astfel încât însăși morala sclavului devine o formă severă de reținere ce se ridică în fața naturii umane, în fața umanismului, deci împotriva acestora, rămânând astfel doar animalul dresat, părăsit în urma umanității ce a fost răpită de înfrânarea părții animale, instinctive și fiziologice a omului.

Dacă ar fi să extrapolăm acestea în timpurile noastre, am putea spune că aceasta este și psihologia maselor inerte lipsite de inițiativă care aleg să învinuiască „stăpânii”, indiferent dacă aceștia au ajuns a fi stăpâni cu sau fără ajutorul lor, adică al maselor inerte, pe care, în acest moment, le putem identifica cu sclavii.

Concluzii

În altă ordine de idei, pe bună dreptate, se concluzionează faptul că moralitatea sclavilor este într-o mare măsură în detrimentul atingerii fericirii de către om, deci anti-etic, prin faptul că aceasta se instalează ca o maladie mintală ce îl îndepărtează pe om de natura sa, aceasta forțându-l a deveni sclavul propriei sale conștiințe, torturându-i spiritul (psihicul), născând frustrări care mai de care mai nocive, unele ajungând chiar a se somatiza, omul trăind astfel în spatele unei proprii măști a neomului. Și totuși, ce mască mai bună decât propriul chip... cine să te recunoască? (Nietzsche, Așa grăit-a Zarathustra , 1996).

Moralitatea Creștină oferă un fals remediu prin justificarea stărnării și suferințelor, folosindu-se de complacerea în situație și de ideea că viața trupească, deci cea pământească este ceva ce trebuie urât, disprețuit și depășit în speranța unui loc asigurat în „împărăția cerurilor” – creează disprețul față de propriul trup.

În final, voi încheia cu două citate ce consider că sunt auto-explicative:

„Fericirea nu e o simplă consecință a virtuții, ci cei puternici pot defini ca virtute propria lor stare de fericire” (Nietzsche, *Așa grăit-a Zarathustra*, 1996), și „, există două mari narcotice europene: alcoolul și creștinismul” (*Antihristul*, 2019).

Bibliografie

1. Aristotel – *Etica Nicomahică* – Cartea I – Capitolul II – 1095 a.
2. *Cambridge Companion to Nietzsche, Nietzsche’s works and their themes, Towards the genealogy of morals*, pg. 49, alin. 2
3. Epicur - *The Principal Doctrines* - Translated by Brad Inwood & L. P. Gerson – V.
4. Friedrich Nietzsche - *Genealogia Moralei (O scriere polemică)* - trad. din limba germană coord. de Janina Ianoși și Horia Stanca - Ed. Contemporanul
5. Friedrich Nietzsche – *Ecce Homo*
6. Friedrich Nietzsche – *Știința voioasă* – Editura Humanitas - 2019
7. Friedrich Nietzsche – *Așa grăit-a Zarathustra* – Editura Humanitas - 2018
8. Bernd Magnus și Kathleen M. Higgins - *The Cambridge Companion to Nietzsche* – Cambridge Companions Online © Cambridge University Press, 2006
9. STANLEY B. CUNNINGHAM - *Albertus Magnus and The Problem of Moral Virtue* – 1969
10. PLATON – *Republica* – Editura Antet Revolution -2010
11. <https://www.britannica.com/biography/Saint-Albertus-Magnus>